

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/21/2017
Identifikačné číslo spisu:	4408215349
Dátum vydania rozhodnutia:	28.11.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Siebenstichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:4408215349.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu W. G., bývajúceho Y. O. XX, C. XXXX, I. M., proti žalovanému Y. Y., bývajúcemu v Š., G.. Š. Č.. XX, zastúpeného JUDr. Emou Zacharovou, advokát, s.r.o. so sídlom v Nových Zámkoch, Forgáchova bašta č. 7, o určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 16 C 252/2008, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 10. decembra 2015 sp. zn. 7 Co 172/2014, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou domáhal určenia neplatnosti zmluvy o pôžičke uzavretej 25. marca 2008 so žalovaným, predmetom ktorej bolo poskytnutie sumy 10.000.000,- Sk (331.939,20 €) žalovaným. Uvedenú zmluvu považuje za neplatný právny úkon podľa § 39 Občianskeho zákonníka z dôvodu, že bol uvedený do omylu v tom, čo podpisuje a tiež z dôvodu, že nedošlo k faktickému odovzdaniu peňazí, ako základnej podmienky platnosti zmluvy v zmysle § 657 Občianskeho zákonníka. Žaloba o určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke bola vylúčená na samostatné konanie z konania, ktoré sa viedlo na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 14 Cb 228/2008 uznesením z 23. októbra 2008, v ktorom sa žalobca domáhal pôvodne určenia neplatnosti uznesenia valného zhromaždenia obchodnej spoločnosti SCHILL, s.r.o. Štúrovo z 25. marca 2008 z dôvodu, že bol uvedený do omylu, nakoľko podpísal právne úkony a závažné dokumenty bez toho, aby tieto boli pretlmočené do maďarského jazyka a zároveň sa domáhal určenia neplatnosti zmluvy o pôžičke uzavretej 25. marca 2008. Rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky č.k. 14 Cb 228/2008-104 z 27. októbra 2009 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 26 Cb 27/2010 bol návrh žalobcu voči spoločnosti SCHILL zamietnutý z dôvodu, že si toto právo neuplatnil v lehote, čím jeho právo zaniklo, preto súd neskúmal ďalšie prípadné dôvody neplatnosti predmetného uznesenia valného zhromaždenia. Žaloba o určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke bola vylúčená.

2. Okresný súd Nové Zámky (ďalej len súd „prvej inštancie“) rozsudkom z 31. januára 2014 č.k. 16 C 252/2008-521 žalobe vyhovel a určil, že zmluva o pôžičke je neplatná. Žalovanému uložil povinnosť

zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v sume 991,56 € na účet jeho právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Rozhodnutie odôvodnil § 80 písm. c/ O.s.p., § 3 ods. 1, § 34, § 39, § 43, § 46, § 657, § 658 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Rozhodol tak majúci preukázané, že žalobca so žalovaným 25. marca 2008 uzavreli písomnú zmluvu o pôžičke, podľa ktorej mal žalovaný poskytnúť žalobcovi finančnú pôžičku v sume 10.000.000,- Sk bezúročne a bez určenia účelu použitia finančných prostriedkov, ktoré sa žalobca zaviazal vrátiť do 1. augusta 2008 v hotovosti veriteľovi v mieste jeho bydliska. V článku I bod 3 zmluvy bolo uvedené, že dlžník podpisom zmluvy potvrdzuje, že prevzal v hotovosti od veriteľa sumu 10.000.000,- Sk pri podpise zmluvy. Zmluva bola uzavretá v Bratislave a vlastnoručne podpísaná oboma účastníkmi. Podľa čl. III na zabezpečenie pôžičky bolo v zmluve dohodnuté, že dlžník - žalobca svoj záväzok zabezpečí zriadením záložného práva na svoj obchodný podiel podľa § 117 Obchodného zákonníka. Zároveň sa zaviazal, čo aj vykonal, uzavrieť zmluvu o zriadení záložného práva k obchodnému podielu. Súd po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že žalovaný nepreukázal reálne odovzdanie peňazí žalobcovi, ktoré sa vyžaduje pre platnosť zmluvy o pôžičke v zmysle § 657 Občianskeho zákonníka, z ktorého dôvodu zmluvu o pôžičke považoval za neplatnú a žalobe vyhovel. Podľa názoru súdu žalobca osvedčil naliehavý právny záujem na požadovanom určení neplatnosti zmluvy o pôžičke, pretože predmetná zmluva o pôžičke bola podkladom pre uzavretie zmluvy o zriadení záložného práva k obchodnému podielu žalobcu a realizáciou záložného práva po nevrátení pôžičky v lehote splatnosti došlo k prevodu obchodného podielu žalobcu v spoločnosti Schill- Pilisborosjeno, s.r.o. Štúrovo na žalovaného, a teda k zmene právneho postavenia žalobcu v tejto spoločnosti. Výrok o náhrade trov konania odôvodnil § 142 ods. 1 O.s.p.

3. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 10. decembra 2015 sp. zn. 7 Co 172/2014 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v sume 1.091,93 € advokátovi JUDr. Marianovi Zányimu do 3 dní. Na odôvodnenie rozhodnutia uviedol, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav, z ktorého vyvodil aj správny právny záver a svoje rozhodnutia aj správne a v dostatočnom rozsahu odôvodnil. Odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku, a preto s poukazom na § 219 ods. 2 O.s.p. sa obmedzil iba na skonštatovanie správnosti tohto rozhodnutia. Na zdôraznenie správnosti uviedol, že v konaní o určovacej žalobe bolo potrebné zaoberať sa najskôr otázkou naliehavého právneho záujmu na jej podaní v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Odvolací súd dospel k zhodnému záveru so súdom prvej inštancie, že žalobca má naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy o pôžičke, pretože v čase rozhodovania súdu v tejto veci nemá iný právny prostriedok ako dosiahnuť zmenu svojho právneho postavenia vo vzťahu k žalovanému, ktorý na základe neplatnej zmluvy o pôžičke nadobudol obchodný podiel žalobcu v spoločnosti SCHILL. Žalobcu tým zbavil jeho práv ako spoločníka v tejto spoločnosti, pretože žalovaný realizoval svoje právo záložcu na základe záložnej zmluvy, ktorá zabezpečovala zmluvu o pôžičke, ktorú súd však vyhodnotil ako neplatný právny úkon a z neplatného právneho úkonu nemohol žalovaný nadobudnúť žiadne práva, ani zo záložnej zmluvy. Zmluva o pôžičke z 25. marca 2008 je hlavným záväzkom vo vzťahu k uzavretej záložnej zmluve z 25. marca 2008, ktorá plní zabezpečovaciu funkciu vo vzťahu k riadnemu a včasnému splneniu zmluvného záväzku zo zmluvy o pôžičke. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 a § 121 a § 151 ods. 1 O.s.p.

4. Proti tomuto rozsudku krajského súdu žalovaný podal dovolanie, prípustnosť ktorého odôvodnil § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP. Namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu porušilo jeho právnu istotu a právo na očakávanie spravodlivého rozhodnutia. Žalobca zjavne zneužil právo, na ktoré sa odvoláva a súd mu poskytol neprimeranú ochranu, keď svoje tvrdenia o zavádzaní žalovaným ničím nepodložil, a naopak súd neuveril tvrdeniu žalovaného a svedkov, ktorí jeho tvrdenie o poskytnutí sumy 10.000.000,- Sk žalobcovi preukazovali. Svojvoľné hodnotenie dôkazov je v rozpore so základnou zásadou CSP. Hodnotenie dôkazov vykonal súd v rozpore s judikatúrou, pričom poukázal na nález Ústavného súdu SR z 9. júna 2015 sp. zn. III. ÚS 276/2014-29, tiež rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 27. októbra 2010 sp. zn. 30 Cdo 3577/2008. Namietal, že žalobca nepreukázal a ani nemôže preukázať naliehavý právny záujem, ktorý súdy nezdôvodnili v súlade s uvedenými rozhodnutiami a tiež nezdôvodnili, prečo neprihliadli na viaceré svedecké výpovede, prečo niektoré pokladali za nevieryhodné a s niektorými sa nevyporiadali. Hodnotenie dôkazov je procesným postupom súdu a ignorácia hodnotenia dôkazov vyvoláva porušenie práva na spravodlivý proces. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 112/2004 určovacia žaloba nie je opodstatnená najmä vtedy, ak vyriešenie určitej

otázky nezakladá úplne vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu, alebo práva, alebo ak požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo. Dovolateľ ďalej poukázal na rozsiahlu judikatúru Najvyššieho súdu SR napr. rozsudok sp. zn. 3 Cdo 17/2010, z ktorého jednoznačne vyplýva, že naliehavý právny záujem nie je daný tam, kde možno žiadať plnenie. V tomto rozsudku uvádza, že „naliehavý právny záujem predpokladá posúdenie, či podaná určovacia žaloba je vhodný (správne zvolený a prípustný) procesný nástroj ochrany práva žalobcu alebo je žalobou, ktorá spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať ešte iné konanie. Ak žalobca neosvedčí naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, ide o samostatný a prvoradý dôvod pre zamietnutie určovacej žaloby. Ak žalobca bol názoru, že je zmluva o pôžičke neplatná, pretože sumu 10.000.000,- Sk od žalovaného neprevzal, mal možnosť žalovať neplatnosť zmluvy o prevode obchodného podielu v spoločnosti SCHILL, s.r.o. a v takom prípade by súd riešil otázku (ne)platnosti zmluvy o pôžičke ako otázku predbežnú a vyriešil by všetky spory medzi zúčastnenými stranami. V danom prípade sa postavenie žalobcu rozsudkom odvolacieho súdu nijako nezmenilo, žalobca sa nedomáha plnenia a ani žalovaný vrátenia plnenia, preto žalobca nemá naliehavý právny záujem na určení absolútnej neplatnosti zmluvy, ktorá podľa názoru súdov ani nevznikla. Poukázal na to, že všeobecne platí, že možnosť žaloby na plnenie vylučuje možnosť žaloby na určenie absolútnej neplatnosti, o čom svedčí bohatá judikatúra. Podanie tejto určovacej žaloby je typickým rozmnožovaním sporov, výsledok ktorých nezakladá vyriešenie veci. V ďalšej časti dovolania žalovaný podrobne opísal skutkový stav v súvislosti s hodnotením výpovedí viacerých svedkov vypočutých v konaní pred súdom prvej inštancie. Z uvedených dôvodov žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmeniť a žalobu zamietnuť, prípadne zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie a rozhodnúť o trovách dovolacieho konania.

5. Žalobca sa k dovolaniu žalovaného písomne nevyjadril.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 1 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

7. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (pozri § 428 C.s.p.). Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

9. V danom prípade žalovaný uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

11. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných

do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

12. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

13. Žalovaný vyvodzoval procesnú vadu zmätočnosti uvedenú v § 420 písm. f/ C.s.p. zo skutočnosti, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Hodnotenie dôkazov považuje za procesný postup a ignorácia hodnotenia dôkazov je porušením práva na spravodlivý proces. Uviedol, že aj keď dovolací súd nemá za úlohu posudzovať hodnotenie dôkazov, avšak pokiaľ je hodnotenie dôkazov svojvoľné a vedúce k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci a zjavne v rozpore s judikatúrou NS SR a ÚS SR, potom je povinnosťou dovolacieho súdu sa tým zaoberať, pretože to spôsobuje porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.

14. Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej právnej úpravy dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ OSP zakladajúceho prípustnosť dovolania) nebolo podľa predchádzajúcej právnej úpravy nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p. nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. Vzhľadom na uvedené nie je opodstatnená ani námietka žalovaného, že odvolací súd nehodnotil výpovede svedkov ktorí vypovedali v jeho prospech a potvrdili, že odovzdal žalobcovi finančnú hotovosť. Aj v prípade, ak by došlo k nesprávnemu hodnoteniu výpovedí svedkovi, prípadne k opomenutiu hodnotenia výpovedí svedkov, nejde o odňatie možnosti žalovaného uskutočňovať jemu patriace procesné práva a k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. Vada podľa § 420 písm. f/ CSP zistená nebola, preto prípustnosť dovolania žalovaného proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu nezakladá.

16. Dovolateľ ďalej prípustnosť dovolania odôvodnil nesprávnym právnym posúdením podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP. Aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórному dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, o d vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2 Cdo 203/2016 a 6 Cdo 113/2017).

16.1. Ak nemá dovolanie, prípustnosť ktorého strana sporu vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k znemožneniu meritórneho dovolacieho prieskumu a odmietnutiu dovolania podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach v § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj 1 Cdo 126/2017, 1 Cdo 206/2017, 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 89/2017, 7 Cdo 20/2017, 8 Cdo 186/2016).

16.2. V danom prípade žalovaný vyvodzuje prípustnosť jeho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho

súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Žalovaný odôvodňuje prípustnosť dovolania § 421 ods. písm. a/ a c/ CSP.

16.3. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP má osobitný význam korelačný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou dovolacieho súdu“. Najvyšší súd už v niektorých rozhodnutiach uviedol, že „ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu vyjadrujú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali“ (3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017 a tiež 6 Cdo 129/2017).

16.4. Vyššie uvedený výklad je - osobitne so zreteľom na obsah dovolania žalovaného potrebné doplniť vysvetlením pojmu „dovolací súd“. V Slovenskej republike vykonávajú súdnictvo nezávislé a nestranné súdy [čl. 141 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“)]. Sústavu súdov tvoria Najvyšší súd Slovenskej republiky a ostatné súdy (čl. 143 ods. 1 Ústavy). Podrobnejšiu úpravu sústavy súdov, ich pôsobnosť, organizáciu a konanie pred nimi ustanoví zákon (čl. 143 ods. 2 Ústavy).

17. Podľa § 35 CSP o dovolaní rozhoduje Najvyšší súd Slovenskej republiky; za dovolací súd v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP treba považovať tento súd. K rovnakému záveru dospel najvyšší súd už v rozhodnutí sp.zn. 6 Cdo 79/2017, v ktorom uviedol, že „vzhľadom na teritoriálnu pôsobnosť CSP možno pod pojmom dovolací súd rozumieť len Najvyšší súd Slovenskej republiky, a nie aj Najvyšší súd Českej republiky“.

17.1. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktoré zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej dovolací súd už určitú právnu otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu v rozhodnutí sp.zn. 3 Cdo 6/2017 (podobne tiež napríklad v rozhodnutiach sp.zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 95/2017, 6 Cdo 123/2017 a 7 Cdo 140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“.

17.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi vyskytla nejednotnosť navonok prejavená v prijatí odlišných právnych názorov, teda ide o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, v jej riešení dovolacími senátmi sa ale prezentuje nejednotnosť brániaca vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, je jeho (procesnou) povinnosťou: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ označením konkrétnych (odlišných, napríklad aj navzájom si protirečiacich) rozhodnutí dovolacieho súdu doložiť, že predmetná právna otázka je dovolacím súdom skutočne rozhodovaná rozdielne. V rozhodnutí sp.zn. 8 Cdo 78/2017 najvyšší súd doslovne uviedol, že v takom prípade je dovolateľ „povinný dovolací dôvod vymedziť označením rozhodnutí dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne (zaujal iné právne závery)“.

18. Ako už bolo uvedené, dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a zároveň z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP.

18.1. K otázke možnosti súbežného uplatnenia prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a (zároveň) § 421 ods. 1 písm. b/ CSP najvyšší súd v iných právnych veciach (viď napríklad rozhodnutia 6 Cdo 185/2016, 6 Cdo 13/2017 a 6 Cdo 21/2017) uviedol, že „uplatnenie oboch dovolacích dôvodov naraz (t.j. dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP) sa bez ďalšieho z logiky veci vylučuje - odvolací súd sa totiž nemôže odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu za súčasnej existencie stavu, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená“. Podobne v rozhodnutí sp.zn. 6 Cdo

123/2017 najvyšší súd k možnosti vyvodzovania prípustnosti dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a zároveň písm. b/ a c/ CSP uviedol, že „súčasná existencia všetkých týchto predpokladov prípustnosti dovolania sa bez ďalšieho z povahy veci vylučuje. Nemožno totiž odôvodňovať prípustnosť dovolania tým, že určitá právna otázka je rozhodovacou praxou dovolacieho súdu riešená ustálené a zároveň že dovolacím súdom nebola riešená, resp. že je ním riešená rozdielne“ [poznámka dovolacieho súdu: sťažnosť, ktorá bola podaná proti tomuto rozhodnutiu najvyššieho súdu, odmietol Ústavný súd Slovenskej republiky ako zjavne neopodstatnenú (I. ÚS 644/2017)]. Vec prejednávajúci senát, ktorý sa stotožňuje s týmto právnym názorom, nadväzujúc naň dodáva, že pokiaľ procesná strana v dovolaní tvrdí, že pri rozhodovaní o niektorej právnej otázke existuje „ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu“, od ktorej sa odvolací súd odklonil (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), je len logické, že zároveň nemôže úspešne argumentovať tým, že ešte nedošlo k ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, lebo táto otázka buď ešte nebola dovolacím súdom vôbec riešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), alebo už riešená bola, dovolacími senátmi najvyššieho súdu je ale rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP). K tomu istému záveru dospel najvyšší súd aj v rozhodnutí sp. zn. 4 Cdo 14/2017, v ktorom konštatoval, že „uplatnenie dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a súčasne podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP sa vzájomne vylučuje, pretože ak odvolací súd rozhoduje o danej právnej otázke rozdielne, nemožno hovoriť o ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu“.

19. Žalovaný vyvodzujúc prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, zastáva názor, že odvolací súd sa pri riešení právnej otázky naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení neplatnosti zmluvy o pôžičke - právneho úkonu sa odklonil od právnych záverov, ku ktorým dospela ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu.

19.1. Odklon právnych záverov odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu žalovaný odôvodňuje poukazom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 112/2004, v ktorom sa uvádza, že určovacia žaloba nie je opodstatnená najmä vtedy, ak vyriešenie určitej otázky nezakladá úplne vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu, ale práva, alebo ak požadované určení má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo.

19.2. Ďalej poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3 Cdo 17/2010, z ktorého vyplýva, že naliehavý právny záujem nie je daný tam, kde možno žiadať plnenie. Podľa tohto rozsudku „naliehavý právny záujem predpokladá posúdenie, či podaná určovacia žaloba je vhodný (správne zvolený a prípustný) procesný nástroj ochrany práva žalobcu alebo je žalobou, ktorá spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať ešte iné konanie. Ak žalobca neosvedčí naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, ide o samostatný a prvoradý dôvod pre zamietnutie určovacej žaloby.

20. Do 30. júna 2016 bolo podľa § 80 O.s.p. možné žalobou uplatniť, aby sa rozhodlo najmä a/ o osobnom stave (o rozvode, o neplatnosti manželstva, o určení, či tu manželstvo je alebo nie je, o určení rodičovstva, o osvojení, o spôsobilosti na právne úkony, o vyhlásení za mŕtveho); b/ o splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva; c/ o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Za určovací návrh (žalobu) v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. považovala súdna prax aj (v danom prípade podanú) žalobu o určení neplatnosti právneho úkonu. Právny záujem, ktorý bol podmienkou prípustnosti takejto určovacej žaloby, musel byť naliehavý. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu išlo o posúdenie, či podaná žaloba predstavuje vhodne (účinne a správne zvolený) procesný nástroj ochrany žalobcovho práva, ktorým sa môže dosiahnuť odstránenie spornosti alebo neistoty práva. Najvyšší súd už v rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 91/2006 konštatoval, že nedostatok naliehavého právneho záujmu „predstavuje samostatný a prvoradý dôvod, pre ktorý určovací návrh nemôže obstáť a ktorý sám osebe a bez ďalšieho vedie k zamietnutiu návrhu“ (podobné závery vyjadril najvyšší súd tiež v rozhodnutiach sp.zn. 3 Cdo 240/2006, 1 Cdo 13/2010, 3 Cdo 56/2011, 1 Cdo 324/2014, 3 Cdo 887/2015, 5 Cdo 345/2015, 8 Cdo 26/2016). Aj ústavný súd zaujal názor, podľa ktorého ak všeobecný súd dospeje k záveru, že naliehavý právny záujem nie je daný, vecnou stránkou podanej určovacej žaloby sa ďalej nezaoberá (II. ÚS 137/08).

21. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu sa súdy oboch inštancií neodklonili od všeobecnej charakteristiky pojmu „naliehavý právny záujem“ ani od právnych záverov vyjadrených vo vyššie

označených rozhodnutiach najvyššieho súdu; predpoklady pre posúdenie dôvodnosti použitia určovacej žaloby z hľadiska existencie naliehavého právneho záujmu v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. nevyložili odlišne. Otázka, či sa sudy v individuálnych okolnostiach daného prípadu neodklonili od tejto všeobecnej charakteristiky, súvisí s ich skutkovými zisteniami. Dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP nemôže ale posudzovať správnosť skutkových zistení súdov alebo výsledok hodnotenia, resp. nevyhodnotenia dôkazov, premietajúci sa do skutkových zistení súdu.

Podľa právneho názoru dovolacieho súdu je reálny predpoklad, že spornosť vzťahu žalobcu a žalovaného nemôže byť odstránená jedinou žalobou v jedinom civilnom sporovom konaní. Dovolateľ sám uviedol, ako vhodné nástroje riešenia ich spornosti žalobu o určenie neplatnosti záložnej zmluvy alebo žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o prevode obchodného podielu (teda nie žalobu požadujúcu plnenie), ktoré by v prípade ich podania tiež neviedli k úplnému odstráneniu spornosti. Podľa presvedčenia dovolacieho súdu - z materiálneho hľadiska - nedošlo právnymi závermi súdov k prekročeniu hranice vymedzenej § 80 písm. c/ C.s.p. tak, že by bolo možné konštatovať ich odklon od ustálenej rozhodovacej praxe vyjadrenej vo vyššie označených rozhodnutiach.

22. So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalovaného nevyplýva ani z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Vzhľadom na to jeho neprípustné dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

23. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.